

ΤΑ ΝΕΑ 11/09/1999

Το ταμπού... κρατάει μπαγκέτα!
Όταν οι γυναίκες ανέβηκαν στο πόντιουμ
Οι γυναίκες στο πόντιουμ

Του ΠΑΥΛΟΥ ΑΓΙΑΝΝΙΔΗ

«Μαμά, μαμά, μπορούν και οι άνδρες να γίνουν διευθυντές ορχήστρας;». Το κοριτσάκι τραβάει τη μητέρα του από το μανίκι, την ώρα που εκείνη συγχαίρει τη μαέστρο Άπο Σου, διευθύντρια της Φιλαρμονικής Ορχήστρας Γυναικών. Είναι η πρώτη του συναυλία και το εξάχρονο κορίτσι έχει μαγευτεί από τη γυναίκα με το φράκο. Η έκπληξη, από την αυθόρμητη ερώτηση, στα πρόσωπα των δύο γυναικών όπως θυμάται η Άπο Σου δίνει τη θέση της σε ένα πονηρό χαμόγελο: «Ναι, μωρό μου, αν είναι τόσο καλοί»...

Το κοριτσάκι θεωρούσε ως δεδομένη την εικόνα μιας γυναίκας μουσικού στο πόντιουμ μιας ορχήστρας. Δεν είχε, άλλωστε, άλλη εικόνα. Το ίδιο ίσως θα συνέβαινε εάν, μη έχοντας ποτέ του δει αστροναύτη, έβλεπε για πρώτη φορά μία γυναίκα αστροναύτη. Μόνο που για τον κόσμο των «μεγάλων», με δεδομένη την εικόνα της κοινωνίας μας, η γυναίκα μαέστρος είναι μεγαλύτερο ταμπού ακόμη και από τη γυναίκα αστροναύτη, όπως λέει η μαέστρος της Συμφωνικής Ορχήστρας του Σεν Λούις, Μάριν Άλσοπ.

«Η γυναίκα αστροναύτης είναι κάτι εντελώς καινούργιο. Ενώ η γυναίκα μαέστρος έχει κληρονομήσει το βάρος μιας κοινωνικής ιστορίας, που είναι πολύ δύσκολο να ξεπεραστεί», προσθέτει και επαυξάνει ο Έλληνας μαέστρος Νίκος Τσούγλος, διευθυντής καλλιτεχνικού προγραμματισμού του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών.

Μια κοινωνική ιστορία που ξεκίνησε με ένα... άλλοθι. Η πρώτη γυναίκα που έχει καταγραφεί ότι διηύθυνε μουσικό σχήμα ήταν η «Σίβυλλα του... Ρήνου» ή Αγία Χίλντεγκαρντ (φον Μπίνγκεν).

Γύρω στο 1100! Μόνον που η όμορφη, κατά τις πηγές Χίλντεγκαρντ, η οποία συνέθεσε ύμνους και το θαυμαστό μουσικό δράμα, και λειτουργία, «Ordo virtutum» και διηύθυνε τα πολυφωνικά σχήματα της εποχής της, είχε κατά κάποιον τρόπο μεταθέσει το «πρόβλημα» ως γυναίκα μαέστρος και συνθέτις, αναφερόμενη πάντοτε στα οράματα θρησκευτικού χαρακτήρα που την ενέπνεαν.

Το «άλλοθι» αυτό όχι απλώς την έσωσε από την κοινωνική προκατάληψη, αλλά έφερε στα πόδια της βασιλείς, αρχιεπισκόπους, ακόμη και τον Πάπα. Βεβαίως, η νεώτερη έρευνα έχει αποδείξει ότι τα οράματά της οφείλονταν σε χρόνια ημικρανία!

Στη νεώτερη ιστορία και τις ημέρες μας, οι γυναίκες στη μουσική στάθηκαν μόνον ως συγγενείς μεγάλων ανδρών (όπως η Κλάρα Σούμαν και η Φάνι Μέντελσον) ή μέσα σε αμιγώς γυναικεία σχήματα. Λειτουργήσαν κυρίως ως σύμβολα της γυναικείας χειραφέτησης από την εποχή της σουμπρέτας και όχι ως «ισάξίες» των ανδρών.

«Πολλοί κριτικοί προσβάλλονται γιατί είμαι μαέστρος και γυναίκα και με κρίνουν ως παραγωγό και όχι ως διευθύντρια της ορχήστρας. Θα ήθελα να εκτιμηθεί, επιτέλους, κάποτε ως καλό ή κακό το έργο μου», έλεγε χαρακτηριστικά σε μία συνέντευξή της, το 1978, η Ιβ Κουίλερ (η οποία ίδρυσε το Εργαστήρι Όπερας της Νέας Υόρκης, το οποίο μετεξελίχθηκε στην ενεργό Ορχήστρα Όπερας της Νέας Υόρκης). Και αυτό ακριβώς είναι το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες μαέστροι.

Χαρακτηριστικό είναι ότι ο διάσημος μουσικοκριτικός Βίρτζιλ Τόμσον, σε άρθρο του στην «Herald Tribune», ελάχιστες φορές έγραψε για μαέστρους του «ασθενούς φύλου» και γυναικείες ορχήστρες. Η μόνη του δε αναφορά στην Ορκεστρέτ Κλασίκ της Φρεντερίκε Πετρίδη ήταν για το «εν γένει έξυπνο πρόγραμμα των συναυλιών της».

Κωνσταντία Γουρζή

Είναι το βάρος της κοινωνικής ιστορίας που εμποδίζει τους κριτικούς μουσικής και το κοινό να κρίνουν το αποτέλεσμα και το μουσικό όραμα ανεξαρτήτως φύλου ή πράγματι οι γυναίκες δεν διαθέτουν τη φυσική αντοχή, όπως παρατηρεί η συγγραφέας και δημοσιογράφος Έλενα Ματθαιοπούλου (που έχει στο ενεργητικό της και την έκδοση, στα αγγλικά, του βιβλίου «Maestro», με συνεντεύξεις και στοιχεία από τη ζωή των μεγάλων αρχιμουσικών της εποχής μας). Είναι το ταμπού ή η μετριότητα;

Λίζα Ξανθοπούλου

«Υποθέτω πως μπορούν να υπάρχουν γυναίκες μαέστροι. Πάντως, εγώ δεν έχω ακούσει καμία πολύ καλή. Μόνο μία αρκετά καλή, τη Σιμόν Γιάνγκ, που διευθύνει όπερα. Έχω διακρίνει ένα τρομερό σφρίγος στις ερμηνείες της», λέει η Έλενα Ματθαιοπούλου. «Υπάρχει το ταμπού, όπως και για τις γυναίκες ιερείς. Όμως, δεν μας αρέσει να τις βλέπουμε, ίσως, γιατί οι κινήσεις του μαέστρου στο πόντιουμ είναι άχαρες για μία γυναίκα. Που δεν έχει και την αναγκαία αντοχή.

«Η γυναίκα μαέστρος ξεπερνά σιγά σιγά το "ταμπού" και γίνεται, απλώς, κάτι παράξενο», παρατηρεί η Ελληνίδα μαέστρος Λίζα Ξανθοπούλου, η οποία ζει στη Γερμανία και πρόσφατα διηύθυνε στην Αθήνα τη Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ (με σολίστ στο μουζούκι τον Θανάση Πολυκανδριώτη).

«Σήμερα, όμως, εκεί που υπάρχει θέμα και, εν τέλει, γίνεται πλεονέκτημα το να είσαι γυναίκα μαέστρος είναι στον κυκεώνα των δημοσίων σχέσεων. Γιατί αυτό το "παράξενο" σε βγάζει από την ανωνυμία και έχεις μεγαλύτερες ελπίδες να ακουστεί το όνομά σου».

«Η γυναίκα δεν έχει κάποια αναπηρία, ώστε να μην μπορεί να γίνει μαέστρος. Μάλιστα έχει και περισσότερες ευκαιρίες, λόγω της σπανιότητας του είδους», συμφωνεί ο μαέστρος και πιανίστας Ντάνιελ Μπάρενμποϊμ.

Κέρι Λιν Γουίλσον

Κατά κάποιον τρόπο, η μαέστρος σπάει και το «κατεστημένο». «Το κοινό έχει συνηθίσει σε άνδρες μαέστρους, δικτάτορες ή μη», παρατηρεί η Ελληνίδα συνθέτις και μαέστρος Κωνσταντία Γουρζή, η οποία ζει στο Βερολίνο (πρόσφατα κατέκτησε

θέση λέκτορα στην εκεί Ακαδημία Μουσικής, είναι η πρώτη Ελληνίδα που διηύθυνε πέρυσι τη «δύστροπη» Φιλαρμονική Ορχήστρα της Νέας Υόρκης και έχει εμφανιστεί στο Μέγαρο Μουσικής).

«Όλοι αισθάνονται έκπληξη με τη γυναίκα στο πόντιουμ, θέλουν να την πλησιάσουν, αλλά δεν ξέρουν πώς. Δεν έχει ακόμη περάσει στη συνείδηση του κοινού η εικόνα. Με τη στάση μου, πρέπει να τους "αναθρέψω". Δεν έχω, τελικά, την ιστορία, την κατεστημένη εικόνα πίσω μου, την τραβάω πάνω στην καμπούρα μου. Κι αυτό χρειάζεται μεγάλη ψυχική δύναμη. Να φθάσουν να μη με βλέπουν ως γυναίκα, αλλά ως στρατιώτη της μουσικής».

Η εικόνα της γυναίκας στο πόντιουμ συμπαρασύρει και μία διαφορετική άποψη για την ίδια τη δουλειά του μαέστρου, προσθέτει ο Νίκος Τσούχλος. «Είναι ένα επάγγελμα που έχει υποφέρει από το σταρ σύστημα, το οποίο έχει αποβεί τελικά βλαπτικό για τη δουλειά του μαέστρου. Ο διευθυντής ορχήστρας είναι κατ' ουσίαν ένας εξειδικευμένος ακροατής. Επειδή η εικόνα της γυναίκας μαέστρου είναι τόσο "εξωτική", συμβάλλει στο να σπάσει η δεδομένη εικόνα του σταρ και το κοινό να συγκεντρωθεί στην ουσία»!

Ένα χειροφίλημα του Λέοναρντ Μπέρνσταϊν για την «ιέρεια» του πόντιουμ, αλλά και τη γνωστότερη ίσως συνθέτιδα του αιώνα μας, Νάντια Μπουλανζέ

Το «εξωτικό» στοιχείο όταν δεν μένει στην ατραξιόν, την οποία εσκεμμένα προβάλλουν κάποια μουσικά σχήματα γυναικών δίνει τη δυνατότητα στις μουσικούς να ανοίξουν νέους δρόμους. Η έκπληξη του φύλου, άλλωστε, επισκιάζει την έκπληξη από κάθε νεωτερισμό...

Η Ορχήστρα Δωματίου Κινέζων Γυναικών «Αι Γιούε Νου», με τη μαέστρο της Ζενγκ Ζιάογινγκ που προώθησε τα έργα του Μότσαρτ στη μακρινή Κίνα, είναι το χαρακτηριστικό παράδειγμα. Προτού διαλυθεί (πρόσφατα), έδωσε 220 συναυλίες και σε εκπαιδευτικά ιδρύματα μύησε 200.000 ακροατές και έφθασε να διδάξει όλες τις ορχήστρες του υπουργείου Πολιτισμού της Κίνας.

Τι οδηγεί τις γυναίκες μουσικούς στο πόντιουμ; Ό,τι και τους άνδρες, εν τέλει. Οι επιθυμίες δεν έχουν φύλο.

«Ένα εσωτερικό όραμα», λέει η Κωνσταντία Γουρζή. «Αν δεν υπάρχει αυτό ούτε τον εαυτό σου τον ίδιο δεν μπορείς να διευθύνεις».

«Ήμουν προορισμένη γι' αυτό. Ήταν κάτι σαν πεπρωμένο», λέει η Λίζα Ξανθοπούλου, η οποία εξωτέρικευσε πρώτη φορά το «θέλω» της μπροστά στον καθρέφτη, στα

δεκατρία της χρόνια.

Οδηγός, κυρίως, είναι η αγάπη για τη μουσική. Αυτή

οδήγησε την ιμπρεσάριο και

σκηνοθέτιδα Σάρα Κάλντγουελ, για πρώτη φορά, το 1976, στο πόντιουμ της Μετροπόλιταν

Όπερα της Νέας Υόρκης και άνοιξε δρόμο για τη νεώτερη Κέρι Λιν

Γουίλσον. Η ίδια αγάπη έφερε τη Βερόνικα Ντουντάροβα στη θέση της διευθύντριας της Συμφωνικής Ορχήστρας της Μόσχας, τη Σούζαν Χέιγκ στη Συμφωνική Ορχήστρα του Γουίντσορ ή τη Βερονίκ Λακρουά στο πόντιουμ πέντε Ορχηστρών του Καναδά. Κόντρα και ανεξάρτητα προς την προκατάληψη, που μπορεί εν τέλει να είναι και άλλοι.

«Ίσως μου δόθηκαν ευκαιρίες, γιατί ο κόσμος είναι περίεργος να δει πώς είμαι. Όπως μου έκλεισαν και πολλές πόρτες για τον ίδιο λόγο», έλεγε στους «Seattle Times» η πρώτη έγχρωμη μαέστρος Μάρσα Μάμπρι, διευθύντρια της Φιλαρμονικής του Σιάτλ. «Ως μουσικοπαιδαγωγός, ως μουσικός και ως μαέστρος, όμως, είμαι ένα κομμάτι από το μέλλον»...

Η «ιέρεια» Μπουλανζέ και το μανιφέστο της Φρεντερίκε Πετρίδη

Εννέα αιώνες κοινωνικής ιστορίας αριθμούν ήδη οι γυναίκες μουσικοί, αν ως σημείο «μηδέν» δεχτεί κανείς τη δραστηριότητα της πρώτης καταγεγραμμένης στην ιστορία της δυτικής μουσικής μαέστρου και συνθέτιδος Χίλντεγκαρντ φον Μπίνγκεν.

Μέχρι τον περασμένο αιώνα όμως οι περισσότερες δημιουργοί, όπως η μαθήτριά του Χάιντν, ισπανικής καταγωγής συνθέτις Μάριαν Μαρτίνεζ, έμειναν στη σκιά.

Τα τέλη του 19ου αιώνα βρίσκουν τις γυναίκες να ηγούνται κάποιων, λίγων, μουσικών σχημάτων (τις λεγόμενες Damenorchester), συνήθως σε σκηνές του βοντβίλ. Επιφανέστερη εκπρόσωπος η Ορχήστρα Fadette's (ιδρύθηκε το 1888) της Κάρολαϊν Νίκολς. Για «σοβαρή» συμφωνική μουσική και αίθουσες συναυλιών ούτε λόγος.

Χρειάστηκε να αναγνωρισθούν ως εξαιρετικό φαινόμενο οι Γαλλίδες αδελφές Νάντια και Λιλί Μπουλανζέ, την εποχή των μαχών για τη γυναικεία χειραφέτηση, για να φθάσουν γυναίκες μαέστροι στο πόντιουμ μεγάλων συμφωνικών ορχηστρών.

Η μαέστρος Απο Σου, που διευθύνει τη δραστήρια Φιλαρμονική Ορχήστρα Γυναικών

Η Νάντια Μπουλανζέ (η μόνη

ίσως αναγνωρισμένη σήμερα συνθέτις μαζί με τη Ρωσίδα Σοφία Γκουμπαϊντούλινα) διηύθυνε έργα της σε ολόκληρη την Ευρώπη και έφθασε το 1937 στο πόντιουμ της Βασιλικής Φιλαρμονικής Ορχήστρας του Λονδίνου (πρώτη, στα 126 χρόνια ιστορίας της) και τη Συμφωνική της Βοστώνης. Καλυμμένη πάντα πίσω από τη δημόσια εικόνα που της προσέδωσαν τα μέσα ενημέρωσης της εποχής. Οι κριτικοί μουσικής δεν ασχολήθηκαν με την ουσία των συνθέσεων ή των ερμηνειών της, αλλά κυρίως με τη λιτή εμφάνισή της... Η «ιέρεια της μουσικής», όπως την ονόμασαν, ήταν ιέρεια μόνον ως προς το τελετουργικό!

Και όταν κάποτε κρίθηκε η Μπουλανζέ, ήταν σε σύγκριση με τους άνδρες, καθώς θεωρήθηκε ότι της έλειπαν τα δικά τους χαρακτηριστικά: «η δύναμη και η φλόγα».

Στο «κέντρο» της γυναικείας χειραφέτησης, τη Βόρεια Αμερική των αρχών του αιώνα, εντοπίζεται το κρεσέντο στην ιστορία των γυναικών μαέστρων. Που άρχισε να φθίνει μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν οι άνδρες γύρισαν πια από το μέτωπο

όπως παρατηρεί και ο διευθυντής της Μουσικής Βιβλιοθήκης «Λίλιαν Βουδούρη» κ. Κρίστοφ Στρουκς.

Η Άλις Φίσερ (μετά το 1924), η Έθελ Σταρκ (που το 1940 ίδρυσε τη Συμφωνική Ορχήστρα Γυναικών του Μόντρεαλ και έφθασε ως το Τόκιο και την Ιερουσαλήμ), η Φρίντα Μπελινφάντε (το 1930 ίδρυσε μικρή ορχήστρα στο Άμστερνταμ) είναι μερικές από τις μαέστρους, που πέρασαν μάλλον στα «ψιλά» της ιστορίας.

Μέχρι τότε, όμως, οι γυναίκες στο πόντιουμ είχαν πάντοτε κάτω, στην ορχήστρα, επίσης γυναίκες. Ένας μουσικός κόσμος αυτόνομος και αποκλεισμένος...

Όσπου η Αντόνια Μπρίκο κατάφερε στα 28 της να διευθύνει, πρώτη, την περίφημη Φιλαρμονική του Βερολίνου, το 1939 (είχε στο μεταξύ ιδρύσει και τη Συμφωνική Ορχήστρα Γυναικών της Νέας Υόρκης) και να προσκληθεί από πολλές ανδρικές ορχήστρες.

Η Έθελ Σταρκ, μία από τις πρωτοπόρους του πόντιουμ στον αιώνα μας, ίδρυσε το 1940, τη Συμφωνική Ορχήστρα Γυναικών του Μόντρεαλ

Ήδη όμως μεσουρανούσε το άστρο της Φρεντερίκε

Πετρίδη. Της, γεννημένης στην Αμβέρσα, Βελγίδας πιανίστας, μουσικοπαιδαγωγού και μαέστρου, που παντρεύτηκε στη Νέα Υόρκη τον Έλληνα εκδότη και μόνιμο υποστηρικτή της Πέτρο Πετρίδη. Το «φαινόμενο» Πετρίδη, όπως την ονόμασαν, είχε ιδρύσει το 1923 τη (γυναικεία) Ορχηστράκι Κλασική και από το 1935 έως το 1940 κατέγραψε τη δραστηριότητα των γυναικών μαέστρων στις Ηνωμένες Πολιτείες, το Λονδίνο, το Παρίσι και τη Βιέννη, σε ενημερωτικά δελτία, που έφθασαν στα χέρια κάθε ενδιαφερόμενου (μαέστροι, ορχήστρες, βιβλιοθήκες, Πανεπιστήμια). Τα δελτία-μανιφέστα υπέρ των «Γυναικών στη Μουσική» υπέδειξαν και την ανάγκη δημιουργίας «μεικτών» ορχηστρών.

Ένθερμη θαυμάστρια του Δημήτρη Μητρόπουλου («είναι η μεγάλη μου έμπνευση», έλεγε), παρακολουθούσε τις πρόβες του με τη Φιλαρμονική της Νέας Υόρκης, όπως κι εκείνος άκουγε τις μουσικούς της ορχήστρας της. [Ειδικά στην ομποΐστα Λόις Γουόν, ο Μητρόπουλος είχε πει «τι κρίμα που δεν είσαι άνδρας, για να σε πάρω στην ορχήστρα»].

«Η ιστορία των γυναικών μουσικών ξεκινά από την αρχαία Αίγυπτο», έλεγε σε μία συνέντευξή της, το 1940, η Πετρίδη. «Ήθελα να εμφυσήσω στις γυναίκες ένα αίσθημα υπερηφάνειας γι' αυτή τη μεγάλη τους παράδοση».

Τα «μανιφέστα» της μας δίνουν στοιχεία για τη Γυναικεία Ορχήστρα του Λονγκ Μπιτς (υπό την Έβα Άντερσον, η οποία συμμετείχε σε 1.000 προγράμματα συναυλιών έως το 1930!), τη Γυναικεία Συμφωνική Ορχήστρα του Σικάγο (υπό τις Έμπα Σάντρομ και Έθελ Λεγκίνσκα, που «πέρασε» και στις ραδιοφωνικές μεταδόσεις) και άλλες, οι οποίες διαλύθηκαν μετά τον πόλεμο όπως και η Ορχεστρέτ (το 1943).

Όμως, άνοιξαν τον δρόμο στους επιγόνους τους. Ακόμη και στην Ελλάδα, όπου τις τελευταίες δεκαετίες δρα η μαέστρος Λούλη Ψυχούλη (ίδρυσε και διευθύνει το Διεθνές Καλλιτεχνικό Κέντρο Athenaeum). Και όπου ακόμη και στον τελευταίο Διεθνή Διαγωνισμό Δημήτρης Μητρόπουλος για διεύθυνση ορχήστρας ανάμεσα στους υποψήφιους ήταν και μια γυναίκα, η Μαρία Μακράκη.

Το 1943 υπήρχαν στην Αμερική 140 γυναίκες μαέστροι, το 1994 μόνον 70. Το 1998 στις 609 καταγεγραμμένες επαγγελματικές ορχήστρες των ΗΠΑ, μόνον 55 (κάπου 9%) είχαν γυναίκες στη μουσική τους διεύθυνση. Τα στοιχεία δεν αλλάζουν τα δεδομένα. Ίσως, απλώς, οι γυναίκες μουσικοί πρέπει να θυμούνται τα λόγια τής Φρεντερίκε Πετρίδη: Οι γυναίκες δεν αρκεί, όπως φαίνεται, να είναι εξίσου καλές με τους άνδρες. Πρέπει να είναι καλύτερες για να ξεπεράσουν το φράγμα...

Η Κάρεν Κέλνερ, που εμφανίζεται τακτικά στο πόντιουμ της όπερας του Σαν Ντιέγκο, της Πόλης της Νέας Υόρκης, της Καρολίνας, του Σινσινάτι, του Πίτσμπουργκ και του Σιάτλ

ΠΙΟ ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΕΛΑΣΗ ΤΟΥ ΡΙΟ, ΠΙΟ «ΨΗΛΗ» ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΠΙΟ ΚΟΝΤΑ ΣΤΙΣ ΚΑΡΔΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΤΕΡΕΖΑ. ΚΑΙ ΑΝ ΠΕΙΣ ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΠ ΣΤΑΡ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΝΤΟΝΑ, ΔΕΝ ΘΑ ΠΕΣΟΥΝ ΟΙ ΧΑΡΗΤΙΚΟΙ ΦΑΝ ΤΗΣ «ΘΕΑΣ» ΝΑ ΣΕ ΚΑΤΑΣΠΑΡΑΞΟΥΝ (ΙΣΩΣ ΜΟΝΟ ΣΕ ΒΑΣΑΝΙΣΟΥΝ ΛΙΓΟ). ΓΙΑΤΙ Η ΚΑΪΛΙ ΜΙΝΟΓΚ ΑΡΕΣΕΙ ΣΕ ΟΛΟΥΣ. ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΗΤΑΝ ΚΑΛΑ ΝΕΑ – ΑΠΟ ΕΚΕΙΝΑ ΠΟΥ ΚΑΠΟΥ-ΚΑΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ. ΟΠΩΣ ΚΑΛΑ ΝΕΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ Ο ΛΟΓΟΣ ΠΟΥ ΤΗΝ ΕΚΑΝΕ ΝΑ ΜΑΤΑΙΩΣΕΙ ΤΙΣ ΕΞΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ ΤΗΣ: ΜΙΑ ΑΠΛΗ ΓΡΙΠΗ. ΣΑΝ ΑΥΤΗ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΘΕΣΕΙ «ΕΚΤΟΣ ΜΑΧΗΣ» ΤΗ ΜΙΣΗ ΕΛΛΑΔΑ.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΑ ΜΑΡΚΟΥΛΗ

Ταχυδρόμο
27-1-07

KYLIE, DARLING

'E

κανε ένα μικρό διάλειμμα με μεγάλη αγωνία, αλλά τελείως καλά και με άλμα συσσωρευμένης αισιοδοξίας βρέθηκε πάλι στη σκηνή. Ο κόσμος ενώθηκε ίσως στο πιο ηχηρό χειροκρότημα που ακούστηκε τα τελευταία χρόνια. Αυτό που την υποδέχτηκε. Η Κάιλι -βγήκαν και είπαν οι φλεγματικοί Βρετανοί- μας ενώνει. Όπως μια κατάκτηση κυπέλλου (ο καθένας με τον πόνο του). Όπως η νίκη της ζωής. Η μικροσκοπική παρουσία της έχει το εκτόπισμα ενός γιγάντιου θριάμβου. Που, εδώ που τα λέμε, δεν σερβιρίστηκε στην 38χρονη σαν επιδόρπιο με σιρόπι λιωμένης καραμέλας. Ή, μάλλον, σερβιρίστηκε και κάποιος τράβηξε βίαια το γλυκό από μπροστά της. Την καραμέλα στη ζωή σου την εγγυάται κανείς.

Ήταν Μάιος του 2005 στη Μελβούρνη (ένας ωραίος, γλυκός Μάιος νοτίου ημισφαιρίου) και η «πριγκίπισσα της pop» (έτσι την έλεγαν πάντα) ετοιμαζόταν να ανέβει στη σκηνή για μία ακόμη συναυλία της «Showgirl» περιοδείας της, όταν έγινε η διάγνωση για καρκίνο του μαστού. Μια μεγάλη πινακίδα -που κανείς καλλιτέχνης δεν θέλει να βλέπει έξω από τους χώρους που δίνει τις συναυλίες του- έγραφε «Ματαιώνεται» και η περιπέτεια άρχισε. «Ήταν σαν να έπεσε ατομική βόμβα στη ζωή μου», λέει η Κάιλι και γράφει μία προς μία τις σκέψεις και τα συναισθήματά της στο ημερολόγιό της. Τώρα, με τους γιατρούς να βεβαιώνουν πως έχει >>>

Με επιτυχία η Κάιλι έδωσε τις επτά προγραμματισμένες συναυλίες στο «Γουέμπλεϊ» του Λονδίνου. Στο Μάντσεστερ όμως, όπου θα έδινε έξι ακόμη, αναγκάστηκε να διακόψει το σόου έπειτα από μία ώρα στη σκηνή. Η γρίπη –όπως εξήγησε– δεν την άφησε να συνεχίσει. Έτσι έκανε ένα φινάλε ντουέτο με την αδερφή της Ντάνι και αποχώρησε. Είναι γρίπη και τίποτε άλλο, είπαν οι εκπρόσωποί της. Ήταν μια φορτωμένη εβδομάδα για εκείνη, με την παρουσίαση του ήλιβ άλμπουμ της, την εμφάνιση στην εκδήλωση όπου άφησε το αποτύπωμά της παλάμης της στο «Γουέμπλεϊ», τη Μαντάμ Τισό, το άρωμα. Η βιομηχανία της show biz, βλέπετε, δεν έχει καιρό για χάσιμο...

«Από τη στιγμή που διαγνώστηκε ότι έχω καρκίνο, όλος ο κόσμος μου άηλαξε. Έμαθα πολλά».
«Η Κάιλι είναι πια ένα σύμβολο για τη ζωή, όχι μόνο γιατί αρέσουν τα τραγούδια της και είναι σέξι

πλήρως αποθεραπευτεί, το ημερολόγιο της Κάιλι ανήκει σε όλους. Έχει γίνει το «Diary of hope» και το δίνει στον κόσμο γιατί πιστεύει πως θα βοηθήσει όλους όσοι, όπως εκείνη, ένωσαν τη γη να φεύγει κάτω από τα πόδια τους.

Η Κάιλι στέκεται πάλι πάνω στα ψηλά τακούνια της, χορεύει και τραγουδάει και αν το διάστημα που μεσολαβεί για να αλλάξει κοστούμι στη σκηνή κρατάει λίγα λεπτά παραπάνω, ώστε να ξαναβρεί κανονικά την ανάσα της, κανείς δεν το προσέχει. Οι φαν ήταν αποφασισμένοι έτσι κι αλλιώς να περιμένουν ως την αιωνιότητα για να τη δουν ξανά εκεί. Το ίδιο και ο Ολιβιέ Μαρτινέζ. Ο σύντροφός της, ο Γάλλος ηθοποιός, που σε όλη αυτή τη φουρτούνα (λένε όσοι ξέρουν τουλάχιστον τα πράγματα από κοντά) βρισκόταν στο πλευρό της. Είχε βάλει την καριέρα του στο pause έως ότου η Κάιλι γίνει καλά και αν στα αλήθεια υπάρχει θεός στις σόου μπίζνες, θα του το ξεπληρώσει – αυτό είναι βέβαιο. Μόνο τώρα στις γιορτές που πέρασαν ο Ολιβιέ δεν ήταν

με την οικογένεια Μινόγκ στη Μελβούρνη, όπου γιόρτασε η Κάιλι με τα αδέρφια της, την Ντάνι και τον Μπρένταν, τους γονείς Ρον και Κάρολ και λίγους στενούς φίλους, αλλά έτσι κι αλλιώς η αλλαγή του χρόνου τούς βρήκε στο Λονδίνο με τη μεγάλη συναυλία της επιστροφής. «Είναι η ιδέα μου ή η Κάιλι είναι η λατρεμένη όλων;» έγραψε ο κριτικός Σάιμον Πράις. Δεν ήμουν εκεί να το επιβεβαιώσω ούτε τον Πράις ξέρω προσωπικά για να εκτιμήσω το ρόλο που παίζουν οι υπερβολές στη ζωή του, όμως μάλλον ιδέα του δεν ήταν. Γιατί και άλλοι συνάδελφοι μιλούσαν για το «πιο μεγάλο σόου» στη Γη. Η Μαντόνα, για παράδειγμα, χρειάστηκε να σταυρωθεί στη σκηνή για να γίνει τόσο μεγάλο θέμα. Ποιος όμως χρειάζεται τις συγκρίσεις;

«Στα 9 μου χρόνια φανταζόμουν πως ήμουν ήδη η Ολίβια Νιούτον Τζον και τραγουδούσα μπροστά στον καθρέφτη», έλεγε η Κάιλι για τις πρώτες μουσικές της εμπειρίες. Η επίσης Αυστραλέζα Ολίβια και πρωταγωνίστρια του «Grease» στο πλευρό τότε (αξέχαστες στιγμές) του...

ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

- **Γεννήθηκε στις 28 Μαΐου του 1968 στη Μελβούρνη της Αυστραλίας.**
  - **Ξεκίνησε την καριέρα της παίζοντας στη σαπουνόπερα «Neighbours» της αυστραλέζικης TV.**
  - **Συνεργασία με τους παραγωγούς Stock, Aitken & Waterman.**
    - **Πρώτες μεγάλες επιτυχίες, «I should be so lucky», «Locomotion», «Better the devil you know».**
    - **Διάσημη σχέση με τον Μάικλ Χάτσενς των INXS, που έγραψε το «Suicide blonde» για εκείνη.**
    - **Τώρα είναι μαζί με τον ηθοποιό Ολιβιέ Μαρτινέζ.**
      - **Ηχογραφέι με τον Νικ Κέιβ το «Where the wild roses grow», μπαλάντα που μιλάει για ένα φόνο από την πλευρά του θύτη και του θύματος. Αποκτά κοινό και έξω από τον κόσμο της поп.**
      - **Το «Impossible princess», όπου γράφει τους περισσότερους στίχους, είναι εμπνευσμένο από ποίημα του Μπίλι Τσαίλντντς.**
      - **Τραγουδάει ντίσκο, ελέκτρο που με μεγάλη επιτυχία στα κλαμπ.**
      - **Τα βιντεοκλίπ της, με καλλιτεχνικό διευθυντή τον Γουίλιαμ Μπέικερ, έχουν επιρροές από Στάνλεϊ Κιούμπρικ, επιστημονική φαντασία, είναι αισθησιακά και поп και δημιουργούν σχολή.**
      - **Τραγουδία-επιτυχίες τα «Can't get you out of my head», «Confide in me», «In your eyes», «Tears on my pillow», «Kids», «I believe in you».**
        - **Το Μάιο 2005 διακόπτει τη «Showgirl» περιοδεία εξαιτίας διάγνωσης καρκίνου. Υποβάλλεται σε θεραπεία και το Νοέμβριο του 2006 επιστρέφει στη σκηνή.**
        - **Η «Showgirl» τουρνέ μετονομάζεται σε «Showgirl Homecoming».**
        - **Ετοιμάζει το νέο της άλμπουμ, με πιθανές συνεργασίες Scissors Sisters, Boy George και Nelly Furtado.**

Grrreaselighting Τραβόλτα στήριξε την Κάιλι στα δύσκολα. Μετά την εγχείρηση στην οποία υποβλήθηκε για μερική αφαίρεση στήθους στη Μελβούρνη και κατά τη διάρκεια των χημειοθεραπειών που έκανε στο Παρίσι, η Ολιβία ήταν όχι μόνο εκεί, αλλά και πάλευε να κρατήσει τους παπαράτσι σε απόσταση. Η οικογένεια θέλει την ηρεμία της αυτή τη στιγμή, έλεγε μιλώντας η ίδια από πείρα. Από τον περασμένο Ιούλιο, που η Κάιλι μπορούσε να σιγοτραγουδάει το «I should be so lucky» για πρώτη φορά μπροστά σε φίλους, όταν έκανε την πρώτη δημόσια εμφάνισή της με την επίσκεψή της σε νοσοκομείο για παιδιά της Μελβούρνης, και μετά τις 11 του Νοεμβρίου, που ξανάπιασε το νήμα των συνουλιών στη Μελβούρνη, όταν κατέβασαν εκείνη τη δυσοίωνη πινακίδα με το «Ματαιώνεται» και φώτισαν ξανά το «Απόψε, Κάιλι», βρίσκεται ξανά στη συνεχή ροή των entertainment news του πλανήτη. Από αυτά, τίποτε άλλο.

Το άρωμά της λέγεται «Darling». Οι δαιμόνιες μύτες μάλιστα της αρωματοποιίας, που μυρίζονται την επιτυχία από πολύ μακριά, βρίσκουν την darling Κάιλι ιδανική στο να το λανσάρει αυτή ακριβώς τη στιγμή. Αν μπορεί ένας δολοφόνος –όπως στην ταινία «Το άρωμα» που παίζεται στις αίθουσες– να πουλήσει ωραίες μυρωδιές, πώς δεν μπορεί μια κούκλα που λατρεύουν όλοι; Και το «Darling» γίνεται το πρώτο άρωμα στην ιστορία που κερδίζει τη θέση του στο Μουσείο Κέρινων Ομοιωμάτων της Μαντάμ Τισό. Ένα κέρινο άρωμα; Μη βιάζεστε. Απλά η Κάιλι απέκτησε το 4ο ομοίωμα

της στο Μουσείο, το οποίο είναι το πρώτο ομοίωμα που θα μυρίζει –τι άλλο;– το άρωμά της. Η πιο πρόσφατη –μόλις τις προάλλες εισήχθη– κέρινη εκδοχή της έρχεται κατευθείαν από την τελευταία «Showgirl» περιοδεία της. Είναι ντυμένη με εκείνο το κόκκινο αισθησιακό φόρεμα. Σέξι όσο ποτέ.

Οι γνώμες διχάζονται. Πότε ήταν πιο σέξι η Κάιλι; Όταν με το αθώο (λέμε τώρα) βλέμμα της διαφήμιζε τη σειρά εσωρούχων «Love, Kylie» με τα κεντημένα ολιπ, τα δαντελένια τοπ και τους πλήρεις υποσχέσεων κορσέδες; Ή όταν νωχελικά ακολουθούσε ξαπλωμένη τις κινήσεις της χορογραφίας στο βιντεοκλίπ του «Slow»; Με τα ιλιγγιώδη μίνι, την Μπριζίτ Μπαρντ αλλά '60s φάση της, την «Better the devil you know» περσόνα, την Κάιλι φαντασμαγορία των gay πάρτι όλου του κόσμου, την Κάιλι που απήγγειλε το «I should be so lucky» σαν ποίηση στο Άλμπερτ

Χολ, την Κάιλι γκέισα ή ηρωίδα των Μάνγκα (η ιαπωνική περίοδος) στην οποία ιδιαίτερα είχε πιστέψει ο πρώην μπόιφφρεντ, φωτογράφος Στεφάν Σεντνάου; «Θέλω να μην απομακρυνθώ ποτέ από αυτό που είμαι στ' αλήθεια, αλλά θέλω και να κάνω πολλά διαφορετικά πράγματα». Σοφά λόγια ενός μικροσκοπικού δαίμονα της поп. Μήπως στη μεταμόρφωση δεν είναι όλο το παιχνίδι; Εξάλλου, είναι και η πιο καλοντυμένη της χρονιάς. Με Chanel και Dolce & Gabbana που της αρέσουν ιδιαίτερα, ενώ δεν θα πει «όχι» αν προτείνουν κάτι οι φίλοι Ζαν Πολ Γκοτιέ και Τζον Γκαλιάνο. Ό,τι και να φορέσει, θα έχει και τη δική της υπογραφή. Η μόδα άλλωστε δεν θέλει μόνο ραφές, θέλει οπωσδήποτε πρόσωπα. Όταν η Κάιλι βγήκε νικήτρια από τη μάχη της με τον καρκίνο, που τη χτύπησε τη στιγμή που η καριέρα της την έστελνε σε άλλους πρωτόγνωρους πλανήτες φήμης –ίσως για να είναι πιο τραγικό όλο αυτό–, ο κόσμος ήταν σα να είδε τον Δαβίδ να βγάζει νοκ άουτ τον Γολιάθ. Είδε την Κάιλι να κερδίζει για το δικό του κόσμο. Σαν ένα καλό πνεύμα να έχασε το δρόμο του –γιατί αλλιώς δεν συμβαίνουν τέτοια πράγματα– και να στρογγυλοκάθισε στην поп. Λίγο μετά, η Μαντόνα υιοθέτησε το μωρό. Η Αγκιλέρα έκανε ποιητική στροφή και η Κόρτνι Λαβ πίνει τσάι και δίνει συμβουλές σε νεαρές κοπέλες. Τρελά πράγματα. Αρκεί το καλό πνεύμα να μη βαρεθεί.

Μέχρι τότε η Κάιλι θα είναι στα εξώφυλλα. Όχι μόνο γιατί αρέσουν τα τραγούδια της, γιατί έχει ωραίο χαμόγελο και είναι σέ-

ξι. Η Κάιλι είναι πια ένα σύμβολο για τη ζωή (και είχε καιρό η ζωή να έχει ένα τόσο ωραίο σύμβολο). «Από τη στιγμή που διαγνώστηκε ότι έχω καρκίνο», είπε, «όλος ο κόσμος μου άλλαξε. Έχω μάθει και έχω ζήσει τόσο πολλά γύρω από τον εαυτό μου και τους άλλους. Είναι σπουδαίο το να μπορείς να κάνεις αυτά τα πρώτα βήματα στη ζωή που ήξερα πριν – και αυτή που ξέρω τώρα καλύτερα». Και έτσι η Κάιλι έγινε darling όλων. Μερικοί τη συμπαθούν, πολλοί περισσότεροι την αγαπάνε. Και είναι πάνω από υπολογισμό το ποσοστό αυτών που τη λατρεύουν και εμπνέονται από εκείνη. Υπάρχουν και αυτοί που δεν θα το ομολογήσουν ποτέ, αλλά είναι ερωτευμένοι μαζί της. Μπορεί και να λένε μάλιστα πως τη μισούν και τους είναι παντελώς αδιάφορη και βαρετή και όλη αυτή η ιστορία, ω Θεέ μου, πόσο μπανάλ, σκέτη ελαφρότητα και πλιήξη. Κλασικές περιπτώσεις. Βασανίζουν τον εαυτό τους. ■

Τα Νέα 23/8/2005

ΜΑΕΣΤΡΟΙ ΓΕΝΟΥΣ ΘΗΛΥΚΟΥ

Γυναικεία επανάσταση στο πόντιουμ

Οι άνδρες μουσικοί δεν δέχονται οδηγίες από την μπαγκέτα μίας γυναίκας. Και όμως οι γυναίκες μαέστροι (και Ελληνίδες) καταφέρνουν να επιβάλλονται

Της ΕΦΗΣ ΦΑΛΙΑΔΑ

Το γυάλινο ταβάνι για τις γυναίκες μαέστρους έγινε θρύψαλα. Η Μαρίν Όλσοπ έσπασε με την μπαγκέτα της το ανδρικό κατεστημένο, ανεβαίνοντας στη θέση της μαέστρου στη Συμφωνική Ορχήστρα της Βαλτιμόρης.

Η μουσική χρονιά άρχισε ευνοϊκά για τις γυναίκες αρχιμουσικούς. Η Κρατική Όπερα του Αμβούργου ανέθεσε τη μουσική διεύθυνση στη Σιμόν Γιανγκ. Η Φινλανδέζα Σουζάνα Μάαλκι, μαέστρος στο Σχήμα Σύγχρονης Μουσικής του Μπέρμιγχαμ, πήρε

«Θέλω να φθάσουν οι μουσικοί να μη με βλέπουν ως γυναίκα αλλά ως στρατιώτη της μουσικής», λέει η Κωνσταντία Γουρζή, η Ελληνίδα συνθέτης και μαέστρος, η οποία τον Ιούλιο διηύθυνε στο Ηρώδειο τη Συμφωνική Ορχήστρα του Βερολίνου

μεταγραφή για το Παρίσι, στο Ensemble Intercontemporaine. Ενώ η φήμη της Εμανιέλ Χάιμ ως ειδικής στο μπαρόκ ρεπερτόριο εξαπλώνεται.

Ο διορισμός όμως της Αμερικανίδας μαέστρου Μαρίν Όλσοπ ως της πρώτης γυναίκας στο πόντιουμ μιας μεγάλης και σημαντικής ορχήστρας προκάλεσε αντιδράσεις στα μέλη του διάσημου μουσικού σχήματος, με πολλούς μουσικούς να ζητούν από το διοικητικό συμβούλιο να αναθεωρήσει την απόφασή του και να συνεχίσει την έρευνα για νέο μουσικό διευθυντή. Και γι' άλλη μία φορά άνοιξε τη συζήτηση γύρω από την άρνηση του κόσμου της κλασικής μουσικής να δεχθεί το γεγονός ότι και οι γυναίκες μπορούν να διευθύνουν μια συμφωνική ορχήστρα.

Μπορεί οι κριτικές για τη Μαρίν Όλσοπ να είναι θερμές, τόσο για τις ερμηνείες της όσο και για τις CD-ηχογραφήσεις της, όμως η άρνηση αποδοχής της από τους μουσικούς της αμερικανικής ορχήστρας αποδεικνύει ότι οι γυναίκες έχουν ακόμα να διανύσουν μεγάλο δρόμο μέσα στον συντηρητικό κόσμο των μουσικών με το σμόκιν σακάκι. Και είναι πράγματι γεγονός ότι οι γυναίκες είναι λιγότερες συγκριτικά με τους άνδρες που εκπαιδεύονται για διεύθυνση ορχήστρας.

«**Οι γυναίκες** στον χώρο της μουσικής εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πολλή τεστοστερόνη γύρω τους και να δέχονται την αντίσταση των δεινοσαύρων στις ορχήστρες. Είναι ένα επάγγελμα του 19ου αιώνα, με συμπεριφορές που δεν ξέφυγαν από εκείνη την εποχή. Οι γυναίκες που εκπαιδεύονται για να γίνουν μαέστροι πρέπει να είναι χοντρόπετσες, περισσότερο και από τους άνδρες», υποστηρίζει ο Μπάλντουρ Μπρένιμαν καθηγητής στο Βασιλικό Κολέγιο Μουσικής, στο Μάντσεστερ.

Παρά το γεγονός δε ότι οι δάσκαλοι της μουσικής έχουν ξεχωρίσει στις γυναίκες την αρετή του πνεύματος συνεργασίας και αναγνωρίζουν ότι δεν διακατέχονται από δικτατορική συμπεριφορά, προσθέτουν ότι τα προβλήματα αποδοχής θα μειώνονται καθώς περνάει ο καιρός και αποχωρούν οι πιο ηλικιωμένοι μαέστροι. «Έχω ακούσει σχόλια ότι η θέση των γυναικών δεν είναι στο πόντιουμ. Και δεν μπορείς να αποφύγεις τις απαρχαιωμένες αντιλήψεις κάποιων ανθρώπων που δεν θέλουν τις γυναίκες να διευθύνουν την ορχήστρα», σημειώνει η Ρεμπέκα Μίλερ, η οποία διατηρεί τη θέση του βοηθού διευθυντή ορχήστρας στη Συμφωνική Ορχήστρα της Ιερουσαλήμ.

Από το ταμπού στο «παράξενο»

«Το κοινό έχει συνηθίσει σε άνδρες μαέστρους, δικτάτορες ή μη. Όλοι αισθάνονται έκπληξη με τη γυναίκα στο πόντιουμ, θέλουν να την πλησιάσουν, αλλά δεν ξέρουν πώς, δεν έχει περάσει ακόμη στη συνείδηση του κοινού η εικόνα. Με τη στάση μου, πρέπει να τους "αναθρέψω". Δεν έχω την ιστορία, την κατεστημένη εικόνα πίσω μου. Την τραβάω πάνω στην καμπούρα μου. Κι αυτό χρειάζεται μεγάλη ψυχική δύναμη. Να φθάσουν να μη με βλέπουν ως γυναίκα αλλά ως στρατιώτη της μουσικής», είπε στα «NEA» η Κωνσταντία Γουρζή, η Ελληνίδα συνθέτις και μαέστρος, η οποία τον Ιούλιο διηύθυνε στο Ηρώδειο τη Συμφωνική Ορχήστρα του Βερολίνου και στο ενεργητικό της έχει καταγράψει το πέρασμά της και από το πόντιουμ της «δύστροπης» Φιλαρμονικής Ορχήστρας της Νέας Υόρκης.

Η γνώμη της Λίζας Ξανθοπούλου, η οποία επίσης ζει στη Γερμανία και διηύθυνε στην Αθήνα τη Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ, για τη θέση των γυναικών στο πόντιουμ έχει να κάνει - όπως είπε στα «ΝΕΑ» - με το ότι «η γυναίκα μαέστρος ξεπερνά σιγά σιγά το "ταμπού" και γίνεται, απλώς, κάτι παράξενο».